

Opetus- ja kulttuuriministeriö / yleissivistävän koulutuksen yksikkö
PL 29
00023 Valtioneuvosto

Asia: Aineopettajaliiton AOL ry:n lausunto lukiokoulutuksen kehittämisen toimenpide-ehdotuksia valmistelevalle työryhmän ehdotuksista

Viite: lausuntopyyntö 21.12.2010 Dnro 45/040/2008

Aineopettajaliitto AOL ry esittää pyydettyä lausuntona lukiokoulutuksen kehittämistyöryhmän muistiosta seuraavaa:

AOL kannattaa lukiokoulutuksen kehittämistä ja vahvistamista monipuolisesti.

AOL pitää hyvänä ja tärkeänä työryhmän näkemystä siitä, että lukiokoulutusta kehitetään omana koulutusmuotonaan. Yleissivistävä lukio pohjustaa opintoja korkea-asteella: yliopistoissa ja ammattikorkeakouluissa. Tulevaisuuden osaaja tarvitsee laajat kulttuuritiedot. Innovatiivinen ja luova ajattelu perustuu laaja-alaiseen taitoon ajatella ja toimia. Yksi yleissivistävän lukion keskeisimmistä tehtävistä on opettaa akateemisen ajattelun taitoja.

Lukion tulee olla jatkossakin vähintään 75 kurssin laajuinen. On tärkeää, että lukion voi käydä myös neljässä vuodessa. Yhtenäinen yleissivistyksen runko turvataan sillä, että valtakunnallisesti tarjottavia kursseja on riittävä määrä. Koulukohtaisen valinnaisuuden lisääminen voisi johtaa tämän rungon murenemiseen.

Samantyyppisten oppiaineiden ryhmittely omiksi kokonaisuuksiksi ei ole ongelmatonta. Se murentaisi nyt käytössä olevan tiedepohjaisuuden, joka on varsin toimiva malli. Pikemminkin lukiot tulisi haastaa periodeittain käsittelemään eri tiedonalojen näkökulmasta esimerkiksi ajankohtaisia tai globaaleja kysymyksiä, jotka antaisivat koko yleissivistävälle koulutukselle uutta ajantasaisuutta ja käytännön ulottuvuutta. On hyvä, että työryhmä tunnistaa laaja-alaisen yleissivistyksen arvon. Sen toteuttamisessa tulisi pohtia muita keinoja kuin oppiaineiden ryhmittelyä.

Oppiaineiden ehdotettu ryhmittely rajaisi opiskelijan tekemiä vapaita valintoja ja jopa korostaisi eri tiedonalojen eroja. Jos opiskelijan keskittyminen yhä harvempiin oppiaineisiin toteutetaan työryhmän esittämällä tavalla, se rajaa opiskelijan tulevaa uravalintaa ja vie pohjan siltä yleissivistävältä annilta, jollaisen lukion tehtävä on tarjota. On pidettävä huoli, että kaikille yhteiset opinnot takaavat opiskelijoille tasa-arvoiset mahdollisuudet jatkaa ylemmissä oppilaitoksissa. Mahdollinen valinnaisuus ei saa kaventaa jatko-opiskelukelpoisuutta.

Esityksen yksi keskeinen tavoite on kehittää lukiota pedagogisesti. Tämä edellyttää sitä, että opettajille tarjotaan nykyistä paremmat mahdollisuudet hankkia oman alansa täydennyskoulutusta. On hyvä, että lukio on nousemassa tieto- ja viestintäteknologian alalla tiennäyttäjäsanaan. On kuitenkin muistettava, että TVT:n käyttöä kehitetään opiskelijoiden tarpeiden, oppisisältöjen ja koulun kokonaisuuden vuoksi ja että TVT:n kehittämiseen osoitetaan riittävät taloudelliset resurssit. Opettajat on koulutettava TVT:n käyttöön niin, että näistä välineistä tulisi luonnollinen osa lukion arkista työskentelyä. Arvioitaessa lukion laatua tulee arvioinnin kohteena olla myös koulutuksen ylläpitäjä- ja järjestäjätaho.

Työryhmä esittää lukiokoulutuksen tarjoamista myös verkkomuotoisena niin, että se olisi kaikkien tavoitettavissa. Lukioverkon tulee olla kuitenkin niin tiheä, että opiskelijat voivat käydä koulua

kotoaan käsin. Lukioverkkoa uudistettaessa on otettava huomioon myös synergiaedut, joita on yhdessä perusopetuksen kanssa toimivilla lukioilla. Tämä malli takaa myös paremman mahdollisuuden saada päteviä ja osaavia aineenopettajia lukioihin.

AOL pitää tärkeänä, että työryhmä on kiinnittänyt huomiota riittävän ja laadukkaan opinto-ohjauksen saantiin. Lukio-opiskelija on usein etsimässä elämänsä ja työuransa suuntaa. Siksi hänellä on oikeus saada riittävästi yksilöllistä opintojen ohjausta. Myös erilaisten oppijoiden ja kulttuurivähemmistöjen tarpeet tulee ottaa huomioon.

Ylioppilaskirjoitukset määrittävät nykyisin paljolti sitä, mitä ja miten lukiossa opiskellaan ja opitaan. Ylioppilastutkintoa tulee kehittää niin, että se ottaa paremmin huomioon lukion antamat valmiudet käyttää ja soveltaa tietoja ja taitoja sekä palkita kokonaisuuksien hallintaan perustuvaa osaamista.

AOL kannattaa lukiodiplomien kehittämistä ja niiden statuksen nostamista. On tärkeää, että muu kuin ylioppilaskirjoituksissa mitattava lukiossa opittu osaaminen saa nykyistä enemmän arvostusta.

Vähän kirjoitetuissa aineissa ylioppilaskirjoituksissa tulee luopua suhteellisesta arvioinnista opiskelijan oikeusturvan ja tasapuolisen kohtelun vuoksi. Näissä aineissa tulisi siirtyä kriteeripohjaiseen arviointiin.

AOL:n mukaan työryhmän esittämät ajatukset antavat hyvän pohjan kehittää lukiokoulutusta. Kehittäminen voi tapahtua nykyistä tuntijakoa noudattamalla ja keskittymällä enemmän sisältöjen ja pedagogiikan kehittämiseen ja uudistamiseen. Lukiokoulutuksen tulisi saada keskeinen sija uuden hallitusohjelman koulutuspoliittisessa osiossa.

Keskeistä:

- Lukiota on kehitettävä itsenäisenä koulutusmuotona.
- Lukioverkko on säilytettävä niin tiheänä, että koulua voidaan käydä pääsääntöisesti kotoa käsin.
- Lukiolle on taattava riittävät taloudelliset toimintaresurssit.
- Opettajien palkkaus on saatava määrällisesti ja rakenteellisesti ajantasaiseksi.
- Opettajien täydennyskoulutukseen on osoitettava riittävä rahoitus.
- Tiedepohjainen oppiainejako on säilytettävä.
- Valtakunnallisesti tarjottavien kurssien määrä on säilytettävä määrällisesti nykyisellään.
- Kaikille yhteisten opintojen on luotava vankka pohja niin laaja-alaiselle yleissivistykselle kuin jatko-opintovalmiuksille.
- Lukion antamalla yleissivistyksellä on itseisarvo nuoren tasapainoisen kehityksen kannalta.
- Opinto-ohjauksen asemaa on korjattava.
- Lukiota on kehitettävä pedagogisesti nykyajan haasteisiin vastaavaksi
- Lukiodiplomikäytäntöä on kehitettävä ja diplomien statusta nostettava.
- Ylioppilaskirjoitusten vähän kirjoitetuissa aineissa tulee luopua suhteellisesta arvioinnista.

Helsingissä 10.2.2011

Hannu Koskinen
AOL ry:n puheenjohtaja

